Enderrock | Helena M. Alegret i Jordi Martí | Actualitzat el 13/10/2021 a les 13:45

Tarta Relena: «Ens acostem a totes les músiques sense manies i amb molta curiositat»

Entrevistem el duet barceloní per parlar del seu nou treball, 'Fiat lux'

Tarta Relena | Duna Vallès i Clàudia Torrents

El primer dia, Déu va dir: "Que es faci la llum". El duet **Tarta Relena** ha agafat la frase per titular el seu tercer disc, *Fiat lux* (Indian Runners, 2021), on fidel al seu estil folk tradicional es capbussa en materials antics. Des de la llegendària Safo de Lesbos fins a la superdona medieval Hildegarda de Bingen i de les tonades sefardites als cants de l'Afganistan, emergeixen amb una proposta experimental i futurista, construïda al voltant de la llum i la lucidesa. Després d'*Ora pro nobis* (Indian Runners, 2019) i *Intercede pro nobis* (Indian Runners, 2020), que es van ajuntar i ampliar amb remescles electròniques en un doble vinil, el nou material continua pivotant sobre dues veus amigues i solemnes que empasten de meravella i impacten emocionalment.

Fa cinc anys vau formar Tarta Relena. Us imaginàveu que faríeu aquest camí?
Marta Torrella (veu i electrònica): No, hem anat fent tal com s'han anat presentant els esdeveniments. Hem tingut la sort que ara ens hi podem dedicar professionalment, i això fa que tot prengui unes dimensions i una forma que evidentment no podíem ni imaginar quan vam començar. De fet, ho vam engegar perquè sí, que és com comença tot lo bo, per passar-ho bé. Ha anat agafant forma i hi hem apostat perquè hem vist que funcionava i ens hi podíem dedicar.

Helena Ros (veu i electrònica): Un altre aspecte important és que hem aprofitat molt bé els professionals que hem conegut pel camí, ampliant les mires, enriquint-nos en aspectes musicals i conceptuals. Hem fet xarxa amb gent de disciplines artístiques diferents, i el projecte ha anat creixent.

Tarta Relena Foto: Duna Vallès i Clàudia Torrents

Repetiu títol en llatí. Per què 'Fiat lux'?
M.T: Al final, crec que hi hem trobat una retòrica convincent. El disc parla dels processos emocionals humans que passem tots individualment a les nostres vides, però que també es repeteixen cíclicament al llarg de la història. Fem servir tòpics literaris sobre les emocions, que són com un cicle del qual no ens podem escapar però alhora és un camí cap a la lucidesa, una llum, una pau... que volíem fer present amb aquest títol.

H.R: Per això la metàfora de la llum era molt important. *Fiat lux* és el sintagma que apareix al tercer versicle del Gènesi. Déu diu: "Que es faci la llum", i després separa la llum de les tenebres; de la tenebra en diem nit i de la llum el dia... La llum també és molt important als directes. S'han unit el que volíem dir, el que és la llum als concerts, i el títol, que serveix per estructurar el disc.

Continueu aprofundint en l'electrònica. Fins a quin punt és bàsica?
M.T: **Tarta Relena** creiem que menys és millor. No arribem mai a abusar del barroquisme a l'hora de compondre, perquè partim de molt poca cosa, dues veus i prou. I si pensem que no cal afegir-hi res més, no ho fem. Tot i això, al disc *Fiat lux* hi ha molts més ingredients, perquè, tal com dèiem abans, ens agrada treballar amb col·laboradors i aquest cop hem encarregat la producció a **Òscar Garrobé** ?**My?boku0**' i **Juan Luis Batalla**, amb qui compartim gustos estètics i ens entenem molt bé. En aquest cas, han tingut camp per córrer i han creat molt, perquè ja que hi participaven, si nosaltres els capàvem les idees no hauria tingut cap gràcia.

H.R: Bé, en realitat nosaltres estiràvem per la nostra banda i ells per la seva. I al final ens hem trobat al mig, que és el que buscàvem.

Video: https://www.youtube.com/watch?v=toxeHZpuT5g

El disc comença amb versos improvisats d'amor i ràbia de dones afganeses, que coincideix amb el poder dels talibans.

M.T: És fort, perquè aquesta cançó ja l'havíem gravada el gener del 2020 però estava feta des de l'estiu anterior. A través d'una amiga vam descobrir els versos en un llibre del filòsof afganès Sayid Bahodín Majruh, *El suïcidi i el cant* (Editorial Karwán, 2018), mort assassinat al Pakistan, i vam pensar que havíem de fer-ne una cançó. Hem adaptat el paixtu al català intentant captar el que expressen els versos, que sentim molt nostres.

H.R: Els hem musicat sense tenir cap altre referent, jugant amb les imatges i ordenant-les al nostre aire.

Com en altres cançons del disc, hi ha un trencament al mig que separa parts molt diferents entre si.

H.R: Sí, potser les noves cançons tenen més fases diferents que abans, van evolucionant més. En el cas dels versos de les dones afganeses és molt clar, perquè els primers són més dolços, parlen de l'enamorament i la tendresa, i els segons són tot al contrari, la ràbia pel desamor. Amb aquest tractament musical n'hem volgut exagerar el contrast.

A més, heu tornat a versionar el cantant georgià Hamlet Gonashvili.

M.T: Geòrgia sempre ens ha cridat l'atenció pels seus grans cors, que de seguida fascinen amb unes harmonies on ens sentim molt recollides. **Gonashvili** canta de manera molt continguda, allunyada del tòpic del cant temperamental mediterrani. A nosaltres aquest estil ens permet un contrast que ens funciona molt, perquè és molt diferent del cant que fem servir normalment.

Tarta Relena Foto: Duna Vallès i Clàudia Torrents

Com ho feu per acostar-vos a uns repertoris tan exòtics?
H.R: Sense manies i sense tenir-ne ni idea. És la curiositat que se'ns desperta i intentem mimetitzar-la amb altres músiques que hem escoltat i que ens han agradat. És evident que no cantarem com la gent que ha crescut amb aquestes tradicions, però amb la tècnica que coneixem ens hi acostem i aconseguim arribar a un punt mig que pot ser innovador.

També reincidiu amb els cants sefardites.
M.T: Sí, són lletres i melodies molt senzilles però que hem escoltat en llenguatges molt diferents i amb les quals és fàcil empatitzar.

H.R: La cançó "Esta montaña d'enfrente" la versiona també **Rita Payés** al seu darrer disc. Són composicions que parlen de temes molt elementals, i és fàcil connectar-hi encara que tinguin deu segles.

Una altra marca de la casa són les lletres en llatí, que reforcen el vessant solemne i ritual del vostre projecte.
M.T: Sí, de moment ho sabem fer d'aquesta manera i ens agrada.

Tarta Relena Foto: Duna Vallès i Clàudia Torrents

I també heu anat sofisticant el vestuari i l'escenografia.
M.T: Cada cop tenim més consciència de tots els elements que hi ha a l'escena. Tenim més experiència després dels concerts dels últims dos anys. Al principi ja teníem prou feina preparant el repertori i no cagant-nos al damunt. I ara ja sentim que tenim més poder per estar pendents d'altres fronts artístics.

Tornem al repertori de 'Fiat lux'. Aquesta vegada hi heu incorporat l'occità.
H.R: És una nova adquisició, perquè hem enregistrat "Imperayritz de la ciutat joyosa", un motet del *Llibre vermell* de Montserrat, que són estàndards medievals. El text canta les virtuts de la Mare de Déu de manera superpoètica. Fa pensar en un ésser molt lluminós i lúcid que ens dona esperança.

M.T: La manera com parla de la Mare de Déu és molt especial. És el punt més lluminós del disc, i per tant hem volgut reflectir al màxim la puresa i lucidesa del tema.

I hi ha més música medieval, perquè hi versioneu l'abadessa alemanya Hildegarda de Bingen. Com hi vau arribar?

H.R: La superdona **Hildegarda de Bingen** ens la va descobrir **Maria Arnal**, i ens hi vam capbussar. La Marta va trobar la cançó "Nunc aperuit nobis" i ja ho vam tenir clar.

M.T: És una autora amb molt de material, i aquesta peça, escrita a partir de revelacions místiques, brillava molt, tant en el vessant musical com per la lletra. Té una frase superpunyent sobre l'eternitat i la Verge.

Video: https://www.youtube.com/watch?v=AJLYgJ6Xlx4
Un dels avançaments del treball és "Las alamedas", un poema de Federico García Lorca musicat per Manuel Oltra.
M.T: Aquesta cançó ja l'havíem cantada al cor quan érem unes nenes.

H.R: I tant! L'havíem cantada molt, tothom de la coral se'n deu recordar.

M.T: L'hi hem incorporada perquè la temàtica del poema lliga molt amb la resta, parla del record i la nostàlgia.

H.R: A més, la lluminositat és molt present a través de la imatge de la cuca de llum, que es va repetint en tot el text. Era una cançó molt indicada, i a més aquesta imatge ens ha ajudat molt a lligar el treball des del punt de vista de l'aspecte gràfic i escènic.

També us atreviu amb versos que ningú no sap com sonaven recitats a la seva època, i heu cantat també en una llengua morta, el fenici, al costat del grup Za!
M.T: Sí, són els rastres. I per connectar-hi ens agafem al que hi ha i ens n'imaginem la resta.

I finalment què aporta Safo de Lesbos, la poetessa del segle VI aC que canteu en grec clàssic?
M.T: L'Helena va anar a Berlín i em va portar com a regal el llibre *If Not, Winter - Fragments of Sappho* (Anne Carson, 2002), una edició molt xula en grec i anglès amb els fragments que es coneixen d'aquesta poetessa. El vaig anar llegint i rellegint, fins que al final vam decidir incloure'n aquesta musicació.